

Remissyttrande

Handläggare

Adam Antonsson
Fisketillståndsenheten
Adam.antonsson@havochvatten.se

Datum 2024-06-03

Dnr 2024-000409

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till: li.fjr@regeringskansliet.se

Yttrande över delbetänkande SOU 2023:46 Jakt och fiske i renbetesland

Sammanfattning

Havs- och vattenmyndighetens (HaV) yttrande begränsas till de frågor som rör myndighetens ansvarsområde. I övriga delar lämnar myndigheten förslaget utan synpunkter.

HaV avstyrker förslaget om att HaV ska ges bemyndigande att meddela föreskrifter om fiskevården i det aktuella området. I avvaktan på en permanent reglering är det HaV:s uppfattning att det bör vara länsstyrelsen, som har den regionala kunskapen, som är bäst lämpad att besluta om föreskrifter för fiskevården i området.

HaV anser vidare att det finns skäl att vidare utreda om det är HaV, som nationell myndighet, som ska ansvara för föreskrifter om fiskevården ovanför lappmarksgränsen och på renbetesfjällen i renbetesland. En sådan utredning bör även se över möjligheten att införa bestämmelserna som reglerar fiskevården i fiskelagen (1993:787). HaV saknar också en redogörelse för hur överträdelser av föreskrifter ska sanktioneras.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Generella kommentarer

HaV:s roll när det gäller reglering av fiske i området ovanför lappmarksgränsen och på renbetesfjällen

HaV har idag ett begränsat uppdrag för fisket ovanför lappmarksgränsen och på renbetesfjällen. I andra vatten än havet, vattnen längs kusterna och Väneren, Vättern, Mälaren och Hjälmaren samt Storsjön i Jämtland till första definitiva vandringshindret, får HaV endast meddela föreskrifter för fiskevården och fiskets bedrivande för att skydda särskilt hotade arter eller stammar av nationellt intresse. Detta framgår av 2 kap. 7 §, tredje stycket, förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen. Sådana föreskrifter för sötvattensområdena är införda i Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena och är också tillämpliga på vatten ovanför lappmarksgränsen och på renbetesfjällen. För övriga fiskevårdande

förvaltingsåtgärder i dessa områden ansvarar länsstyrelsen i respektive län genom myndigheternas upplåtelse av fiskevattnen.

HaV ansvarar för prövningen av personliga fiskelicenser. Personliga fiskelicenser krävs för att de som bedriver yrkesmässigt fiske på allmänt vatten i de fem stora sjöarna ska undantas från redskapsbegränsningarna i 9 a § fiskelagen(1993:787). I samma lag finns också bestämmelserna om personlig fiskelicens. För att bedriva fiske på enskilt vatten i sötvattensområdena krävs alltså inte någon personlig fiskelicens. Däremot framgår av 5 § rennäringsförordningen (1993:384) att upplåtelse ska ske avgiftsfritt till fiskesamer, fjällägenhetsinnehavare och den som har licens för yrkesfiske. I Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1993:95) om upplåtelser av rätt till småviltsjakt och fiske på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen föreskrivs att fiske för försäljning endast får upplåtas till dessa tre grupper av fiskare. HaV prövar därför ansökningar om personliga fiskelicenser för yrkesfiske i vatten ovanför odlingsgränsen med stöd av 29 a § fiskelagen. I prövningen gör HaV en bedömning av tillgången av fisk, se 30 § fiskelagen. Eftersom HaV saknar beståndsbedömningar för fiskevattnen ovanför odlingsgränsen får yttrandet från berörd länsstyrelse stor betydelse vid HaV:s prövning.

Konsekvenser av nytt bemyndigande i Rennäringsförordningen (1993:384)

I de författningsförslag som lämnas föreslår renmarkskommittén bland annat ett tillägg i 8 § renmarksförordningen, där HaV föreslås få ett nytt bemyndigande. Förslaget innebär att HaV blir behörig myndighet att meddela närmare föreskrifter om åtgärder som syftar till att tillgodose fiskevård i vatten på statens mark ovanför lappmarksgränsen och på renbetesfjällen. Som beskrivits ovan har HaV i nuläget endast ett bemyndigande att i dessa områden meddela föreskrifter för att skydda särskilt hotade arter eller stammar av nationellt intresse. Renmarkskommitténs förslag innebär därför en betydande utökning av HaVs föreskriftsrätt på mark ovanför lappmarksgränsen och på renbetesfjällen.

HaV har i dagsläget inte några möjligheter att meddela särskilda föreskrifter för aktuellt område, utan fisket omfattas av de generella föreskrifter som gäller samtliga sötvattensområden. Länsstyrelsen har däremot, genom upplåtelser av fiskevattnen, ett fiskevårdsansvar och är även den myndighet som står för fiskevården i området. Länsstyrelsen har bättre kunskap om de lokala förhållandena, något som HaV i dagsläget saknar. För enskilda sjöar och vattendrag kan det krävas specifika regleringar anpassade till lokala förhållanden för att säkerställa en ändamålsenlig fiskevård. HaV anser därför att det finns anledning att utreda vidare om det finns behov av föreskrifter på nationell nivå för att tillgodose fiskevården i samtliga vatten. I avvaktan på en permanent reglering anser HaV att länsstyrelsen, som i dagsläget har den regionala kunskapen om fisket i dessa områden, är den myndighet som är bäst lämpad att besluta om föreskrifter för att tillgodose fiskevården på statligt vatten ovanför lappmarksgränsen och på renbetesfjällen.

HaV:s nuvarande uppdrag på vatten ovanför lappmarksgränsen och på renbetesfjällen är som konstaterats begränsat. Myndigheten behöver utveckla kompetensen vad gäller fisket i dessa områden för att kunna tillgodose syftet med bemyndigandet. HaV saknar också specifik biologisk rådgivning för fiskarter ovanför lappmarksgränsen eller på renbetesfjällen, något som finns tillgängligt för havet och för Väner, Vättern, Hjälmaren och Mälaren. Sådana underlag är nödvändiga för att kunna meddela ändamålsenliga föreskrifter. Det kommer också krävas resurser för att genomföra samråd med berörda organisationer och övriga intressenter inför att

nya föreskrifter ska tas fram. HaVs bedömning är därför att en utökad föreskriftsrätt förutsätter ökade resurser.

Om HaV fortsatt anses vara den bäst lämpade myndigheten för att reglera fisket på mark ovanför lappmarksgränsen eller på renbetesfjällen anser HaV att möjligheten att införa bestämmelserna i fiskelagen istället för i rennäringslagen bör övervägas med syfte att få en sammanhållen fiskelag. Det pågår för närvarande en översyn av fiskelagen och frågan skulle kunna utredas vidare inom ramen för den utredningen.

Vidare saknar HaV en redogörelse för hur överträdelser av de föreskrifter som HaV föreslås meddela ska hanteras. Överträdelser av föreskrifter som är meddelade med stöd av det föreslagna bemyndigandet kommer inte att kunna sanktioneras med stöd av fiskelagen eftersom straffbestämmelserna i fiskelagen endast gäller för föreskrifter som HaV meddelat med stöd av lagen.

Kommentarer gällande fiske med personlig fiskelicens

Visst fiske med personlig fiskelicens bedrivs idag i området ovanför odlingsgränsen. I dagsläget har tio personer en personlig fiskelicens och samtliga bedriver fiske på olika sötvattensområden ovanför odlingsgränsen. Under år 2024 har tre personer beviljats nya personliga fiskelicenser och ytterligare två personer har beviljats personlig fiskelicens under år 2022 för fiske ovanför odlingsgränsen.

De skisser på reglering för upplåtelse av småviltsjakt och fiske på berörd mark som återfinns i bilaga 3 kommer att påverka de som fiskar med stöd av personlig fiskelicens i berörda vatten. Av författningsskissen för 30 b §, andra stycket punkt 1, rennäringslagen framgår bland annat; att endast om det finns synnerliga skäl får upplåtelse vägras den som sedan minst fem år har bedrivit fiske på licens för yrkesfiske. En sådan bestämmelse skulle i dagsläget innebära att fem av tio personer som innehar personlig fiskelicens får vägras upplåtelse om det finns sakliga skäl. Slutsatserna i delbetänkandet kan påverka möjligheterna till att utfärda personliga fiskelicenser i vatten ovanför odlingsgränsen.

Detaljerade kommentarer

Kapitel 6.5.2.

Så som framgår av kapitlet finns det inga lagreglerade krav på fångstrapportering för fritidsfisket. Däremot bör det tilläggas att de som fiskar med stöd av en fiskelicens har krav på fångstrapportering, se 1 b kap. 1 § Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena.

Kapitel 7.2.9.

HaV noterar att kapitlet inte omnämner det yrkesfiske som bedrivs ovanför lappmarksgränsen och på renbetesfjällen. Havs- och vattenmyndigheten utfärdar personliga fiskelicenser till de som bedriver ett yrkesmässigt fiske. Som nämnts ovan rör det sig i dagsläget om tio personer som fiskar med stöd av personlig fiskelicens ovanför odlingsgränsen. De bedriver, eller kommer att bedriva ett yrkesmässigt fiske. De har även krav på sig att rapportera sina fångster till Havs- och vattenmyndigheten. Det kan även finnas andra som inte omfattas av kravet på personlig

fiskelicens för att sälja sin fångst, därmed kan yrkesfisket i området vara större än vad HaV har kännedom om.

Kapitlet beskriver fisket i siffror och lyfter fritidsfisket som bedrivs i ovanför lappmarksgränsen och på renbetesfjället. HaV vill upplysa om att myndigheten nyligen har publicerat en ny rapport om värdet av svenskt fritidsfiske i Sverige (HaV rapport 2024:01). Rapporten publicerar bland annat siffror för antalet utövare inom fritidsfisket, som 2022 uppgick till 1,2 miljoner personer.

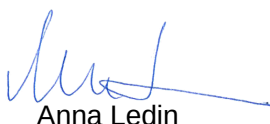
Kapitel 8.2.2.

I kapitlet skrivs att "Närmare föreskrifter finns i fiskeförordningen (1993:1097) och i Vattenmyndighetens föreskrifter för fisket HVMFS". Observera att fiskeförordningen (1993:1097) inte längre är gällande utan har ersatts med förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskenäringen. Notera även att Havs- och vattenmyndigheten i Fiskeriverkets föreskrifter (FIFS 2004:37) om fiske i sötvattensområdena endast infört generella regler för fisket i området.

Begreppet licens för yrkesfiske

I fiskelagen finns två typer av licenser: fiskelicenser och personliga fiskelicenser. De tidigare yrkesfiskelicenserna togs bort i samband med revideringen av fiskelagen år 2014. För att få en tydlighet i begreppsanvändningen vore det önskvärt att samma begrepp används i fiskelagen och i rennäringslagen. Förslagsvis ändras detta till personlig fiskelicens istället för licens för yrkesfiske för att bättre överensstämja med fiskelagen.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Anna Ledin efter föredragning av handläggaren Adam Antonsson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även enhetschefen Patrik Persson, utredaren Martin Rydgren och verksjuristen Catarina Pernheim medverkat.

Anna Ledin

Adam Antonsson